

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Strasbourg den 12.3.2013
COM(2013) 126 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Inför 2014 års val till Europaparlamentet – att se till att valet genomförs på ett ännu
mer demokratiskt och effektivt sätt**

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Inför 2014 års val till Europaparlamentet – att se till att valet genomförs på ett ännu mer demokratiskt och effektivt sätt

1. INLEDNING

2014 års val till Europaparlamentet kommer att vara det första sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Det är extra viktigt eftersom Europeiska unionen gör stora framsteg mot en verklig ekonomisk och monetär union, där demokratisk legitimitet är en hörnsten.

Lissabonfördraget har förstärkt unionens demokratiska grund. Det stärker EU-medborgarens roll som politisk aktör i EU¹, genom att skapa en fast koppling mellan medborgarna, deras utövande av sina politiska rättigheter och det demokratiska livet i unionen². Genom Lissabonfördraget understryks Europaparlamentets roll som EU:s församling för demokratisk representation. Genom medborgarinitiativet gör Lissabonfördraget dessutom det möjligt för EU-medborgarna att delta mer direkt och fullt ut i unionens demokratiska liv³.

Europeiska kommissionen är fast besluten att till fullo utnyttja de befintliga bestämmelserna i Lissabonfördraget för att ytterligare stärka insynen och den europeiska dimensionen i Europaparlamentsvalen, och därigenom förstärka den demokratiska legitimiteten i EU:s beslutsprocess och göra medborgarna mer delaktiga. Detta är särskilt relevant med tanke på de åtgärder som krävs på EU-nivå för att hantera den finansiella krisen och statskuldkrisen. Detta kan också fungera som ett steg på vägen mot ytterligare reformer av fördragen för att stärka EU:s grund som en demokratisk organisation.

Medborgarna ska företrädas direkt på unionsnivå i Europaparlamentet⁴. Medborgarperspektivet bekräftas ytterligare i den nya definitionen av Europaparlamentets ledamöter som ”företrädare för unionens medborgare”⁵ och inte bara ”företrädare för folken i de i gemenskapen sammanslutna staterna”⁶. På samma sätt ger Lissabonfördraget större befogenheter till Europaparlamentet och befäster dess roll som fullvärdig medlagstiftare tillsammans med rådet. Europaparlamentet beslutar nu om den allra största delen av EU:s lagstiftning och har inflytande över hela EU-budgeten på lika villkor med rådet, medan dess samtycke krävs för antagandet av de fleråriga budgetramarna.

¹ I artikel 10.3 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) anges följande: ”Varje medborgare ska ha rätt att delta i unionens demokratiska liv. Besluten ska fattas så öppet och så nära medborgarna som möjligt.”

² Genom avdelning II i EU-fördraget integreras unionsmedborgarskapet i bestämmelserna om de demokratiska principerna (artikel 9 i EU-fördraget) och stärks kopplingen mellan medborgarskap och demokrati (artiklarna 10 och 11 i EU-fördraget).

³ I artikel 11.4 i EU-fördraget anges följande: ”Ett antal unionsmedborgare, som uppgår till minst en miljon personer och som kommer från ett betydande antal medlemsstater, får ta initiativ till att uppmana Europeiska kommissionen att, inom ramen för sina befogenheter, lägga fram ett lämpligt förslag i frågor där dessa medborgare anser att det krävs en unionsrättsakt för att tillämpa fördragen”.

⁴ Artikel 10.2 i EU-fördraget.

⁵ Artikel 14.2 i EU-fördraget.

⁶ Artikel 189 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

I sin rapport från 2010 med en utvärdering av 2009 års val till Europaparlamentet⁷ bedömde kommissionen genomförandet av EU-lagstiftningen, samt medborgarnas delaktighet och medvetenheten om valet och deras rättigheter i samband med det. I rapporten om EU-medborgarskapet 2010, *Att undanröja hindren för EU-medborgarnas möjligheter att utöva sina rättigheter*⁸, understryks behovet av att öka EU-medborgarnas medvetenhet om valet till Europaparlamentet, sina rättigheter och EU-politikens inverkan på deras vardag. Likaså betonas behovet av att åtgärda bristerna i tillämpningen av Europaparlamentsvalets gemensamma demokratiska principer och undanröja de hinder som medborgarna möter när de vill utöva sin valrättigheter i praktiken.

Med tanke på Europaparlamentets förstärkta roll och utökade befogenheter, är det viktigt att förbättra processen för att utse dess ledamöter och ge den en mer framträdande plats.

I sitt tal *Tillståndet i unionen 2012*⁹ efterlyste Europeiska kommissionens ordförande José Manuel Barroso en fördjupad och verklig ekonomisk union, på grundval av en politisk union, och betonade att ”[d]en ekonomiska och monetära unionens trovärdighet och långsiktiga livskraft kommer [...] att bero på de institutioner och politiska strukturer som den vilar på. Det är därför som den ekonomiska och monetära unionen väcker frågan om en politisk union och den europeiska demokrati som måste ligga till grund för denna”. Med en politisk union som mål tillkännagav Barroso kommissionens åtagande att vidta konkreta åtgärder för att utveckla ett europeiskt offentligt rum och lägga fram nya idéer om hur man kan göra EU öppnare och mer demokratiskt i tid för debatten inför valet till Europaparlamentet 2014.

I sitt meddelande av den 28 november 2012 *En plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union – Inledningen till en debatt om Europa*¹⁰ föreslog kommissionen ”starkt demokratisk legitimitet och ansvarighet” som en nödvändig del av en reform av Europeiska unionen. Att demokratisk legitimitet och ansvarighet är en förutsättning för en verklig ekonomisk och monetär union underströks ytterligare i rapporten *Mot en verklig ekonomisk och monetär union* som utarbetades av Europeiska rådets ordförande i nära samarbete med ordförandena för kommissionen, Eurogruppen och Europeiska centralbanken¹¹.

En politisk dialog om Europas framtid förs i hela Europa på alla nivåer. Detta inbegriper en rad medborgardialoger mellan politiker på EU- och medlemsstatsnivå och allmänheten som en del av Europaåret för medborgarna¹². Många av de idéer som kommit fram i processen har uppstått på grund av behovet av en starkare koppling mellan EU och dess medborgare.

Integration och legitimitet måste gå hand i hand. Mer demokrati är en naturlig följd av den större institutionella integrering som behövs för att Europeiska unionen ska kunna möta de globala utmaningarna. I detta sammanhang finns det ett akut behov av att stärka kopplingarna mellan EU-medborgarna och den demokratiska processen i EU.

Detta meddelande är en uppföljning av José Manuel Barrosos åtagande att som ett första konkret steg fördjupa den alleuropeiska debatten och förstärka den europeiska dimensionen i Europaparlamentsvalet. Meddelandet innehåller en beskrivning av kommissionens initiativ för

⁷ KOM(2010) 605 slutlig – Rapport om valet av ledamöter i Europaparlamentet (1976 års akt ändrad genom beslut 2002/772/EG, Euratom) och om unionsmedborgarnas deltagande i val till Europaparlamentet i den medlemsstat där de är bosatta (direktiv 93/109/EG).

⁸ KOM (2010) 603 slutlig.

⁹ 12 september 2012, Europaparlamentets plenarsammanträde, Strasbourg, tillgängligt på <http://ec.europa.eu/soteu2012/>.

¹⁰ COM(2012) 777 final, s. 2.

¹¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/134069.pdf.

¹² http://ec.europa.eu/european-debate/index_en.htm.

att underlätta medborgarnas deltagande i 2014 års val och garantera respekten för de demokratiska principerna i detta val. Meddelandet åtföljs av en rekommendation som syftar till att valet till Europaparlamentet ska genomföras på ett mer demokratiskt och effektivt sätt¹³.

2. SE TILL ATT VALET TILL EUROPAPARLAMENTET GENOMFÖRS PÅ ETT ÄNNU MER DEMOKRATISKT SÄTT

EU-medborgarna är överlag medvetna om Europaparlamentsvalets betydelse som ett sätt att delta i unionens demokratiska liv. De är dock inte medvetna om den inverkan som detta val har på deras vardag, och inte heller om de politiska valmöjligheter som de har, vilket inverkar negativt på deltagandet i Europaparlamentsvalet.

- *Nästan sex av tio EU-medborgare anser att det bästa sättet att se till att deras röst hörs av EU:s beslutsfattare är att rösta i valet till Europaparlamentet¹⁴.*
- *Mer än sju av tio EU-medborgare anser att valdeltagandet skulle vara högre om de politiska partierna i allt kampanjmaterial angav det europeiska politiska parti som de är anslutna till¹⁵.*
- *Mer än åtta av tio EU-medborgare anser att deras motivation att rösta i valet till Europaparlamentet skulle öka om de fick mer information om programmen och målen för kandidaterna till och partierna i Europaparlamentet, om hur EU påverkar deras liv och om själva valet¹⁶.*
- *Sex av tio EU-medborgare som deltar i ett offentligt samråd skulle bli motiverade att rösta av ett politiskt program som skulle förbättra deras vardag – följt av ett program för att stärka EU:s ekonomi och ett program för att utjämna de sociala klyftorna i EU¹⁷.*

De ovannämnda undersökningarna visar att EU-medborgarna är klart intresserade av att kunna välja mellan meningsfulla politiska alternativ när det gäller EU-frågor med en direkt inverkan på deras liv. Sådillvida förefaller det som om dominansen av nationella frågor som överskuggar frågor av betydelse för EU negativt påverkar deltagandet i valen till Europaparlamentet. Såsom betonades i Barrosos tal *Tillståndet i unionen 2012* framstår det ofta som om den politiska debatten enbart förs mellan nationella partier. Följaktligen finns det ett stort avstånd mellan de politiska partierna på nationell nivå och de europeiska politiska partierna.

För att på ett bättre sätt visa på sambandet mellan de politiska processerna på nationell nivå och EU-nivå är det viktigt att för medborgarna tydliggöra kopplingarna mellan de viktigaste aktörerna. Ett sätt att uppnå detta direkt är att stärka de europeiska politiska partierna och öka dess synlighet.

De europeiska politiska partierna är transnationella aktörer med en nyckelroll när det gäller att ge medborgarna en röst på EU-nivå och har därför de bästa förutsättningarna att överbygga klyftan mellan EU:s politik och medborgarna. Lissabonfördraget har gett de europeiska

¹³ C(2013) 1303 final.

¹⁴ Europaparlamentets Eurobarometer EB/EP 77.4, *Två år före valet till Europaparlamentet 2014*, Bryssel den 20 augusti 2012.

¹⁵ Flash Eurobarometer 364 om rösträtten för EU-medborgare, fältarbete i november 2012.

¹⁶ Idem.

¹⁷ Det offentliga samrådet *EU-medborgare – dina rättigheter, din framtid* som lanserades av kommissionen mellan maj och september 2012 och som rörde rapporten om EU-medborgarskapet 2013.

politiska partierna en viktig roll i detta hänseende genom att de ska ”bidra till att skapa ett europeiskt politiskt medvetande och till att uttrycka unionsmedborgarnas vilja”¹⁸.

För att de europeiska politiska partierna helt ska kunna fullgöra sitt uppdrag har kommissionen antagit ett förslag till förordning om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser¹⁹. Förslaget syftar till att garantera att de europeiska politiska partier får en synligare ställning och en flexiblere, öppnare och effektivare finansieringsram.

Enligt förslaget ska dessutom de alleuropeiska politiska partierna vidta alla lämpliga åtgärder för att informera EU-medborgarna om de nationella politiska partiernas och deras kandidaters anslutning till europeiska politiska partier²⁰ i samband med val.

För att ytterligare betona kopplingen mellan alleuropeiska och nationella partier, rekommenderar kommissionen att de nationella partierna också klargör sin anslutning till de europeiska politiska partierna.

En synlig koppling mellan de nationella partier som EU-medborgarna röstar på och de europeiska politiska partier som de nationella parterna är anslutna till skulle ha stor inverkan på insynen i EU:s beslutsfattande. Genom att öka de europeiska politiska partiernas synlighet under hela valprocessen, från kampanjen till själva röstandet, skulle man stärka ansvarigheten för de politiska partier som deltar i den europeiska valprocessen och öka väljarnas förtroende för processen. Detta skulle göra medborgarna mer medvetna om konsekvenserna på EU-nivå av en röst på ett nationellt parti.

Det är viktigt att medlemsstaterna uppmuntrar och i sina valsystem underlättar tillhandahållandet av information till väljarna om kopplingarna mellan nationella partier och de europeiska politiska partierna. Samtidigt bör de nationella politiska partier som deltar i valet till Europaparlamentet offentliggöra sin anslutning till europeiska politiska partier före valet.

Valen till Europaparlamentet äger för närvarande rum på olika dagar i de olika medlemsstaterna. Detta befäster uppfattningen att valet till Europaparlamentet i första hand är ett nationellt val och begränsar intrycket av att valet är ett gemensamt projekt. En europeisk valdag med vallokaler som stänger samtidigt skulle bättre återspegla det gemensamma deltagandet av medborgarna runt om i EU, som en del av den representativa demokrati som ligger till grund för EU.

Medlemsstaterna bör komma överens om en gemensam dag för valet till Europaparlamentet med vallokaler som stänger vid samma tidpunkt.

3. EN STARKARE KOPPLING MELLAN EU-MEDBORGARNAS RÖSTER OCH VALET AV KOMMISSIONENS ORDFÖRANDE

Lissabonfördraget förstärker Europaparlamentets roll och ansvar i förhållande till kommissionen: Europaparlamentet väljer kommissionens ordförande på grundval av ett

¹⁸ Artikel 10.4 i EU-fördraget och artikel 12.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

¹⁹ COM(2012) 499 final.

²⁰ Se artikel 17.3 i förslaget till förordning.

förslag från Europeiska rådet, som måste ta hänsyn till resultaten av valet till Europaparlamentet²¹.

Kommissionens ordförande är den främste företrädaren för EU:s verkställande organ, och bör väljas i en tydlig process. Varje politiskt parti bör offentliggöra sin kandidat till posten som kommissionens ordförande under valprocessen.

I enlighet med fördraget bör resultatet av valet till Europaparlamentet spela en central roll vid fastställandet av vilken kandidat som blir kommissionsordförande²².

En av två EU-medborgare skulle känna sig mer benägna att rösta i 2014 års val till Europaparlamentet om var och en av de större europeiska politiska allianserna föreslog en kandidat till posten som ordförande för Europeiska kommissionen på grundval av ett gemensamt program²³.

Ordförande Barroso betonade i sitt tal *Tillståndet i unionen 2012* att ett ”bra sätt att gjuta liv i en mer alleuropeisk debatt vore om de europeiska politiska partierna skulle presentera sina val av kandidater till posten som ordförande för Europeiska kommissionen redan i samband med Europaparlamentsvalet 2014. Detta [...] skulle förtydliga hur parlamentsvalet faktiskt ger en möjlighet för medborgarna att yttra sig i viktiga europeiska frågor.”

Parlamentet uppmanade i sin resolution av den 22 november 2012 om 2014 års val till Europaparlamentet²⁴ de europeiska politiska partierna att nominera kandidater till ordförandeskapet för kommissionen och konstaterade att det förväntar sig att dessa kandidater ska inta en ledarroll i den parlamentariska valkampanjen, framför allt genom att personligen presentera sina program i unionens alla medlemsstater. Europaparlamentet betonade även vikten av att stärka både parlamentets och kommissionens politiska legitimitet genom att skapa en direktare länk mellan de respektive valen och väljarnas beslut.

I kommissionens meddelande av den 28 november 2012 *En plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union – Inledningen till en debatt om Europa*²⁵ betonades att de politiska partiernas nominering av kandidater till posten som kommissionsordförande i samband med valet till Europaparlamentet 2014 är en av de mycket viktiga åtgärder som kan vidtas för att bidra till skapandet av en verklig europeisk sfär.

Om de europeiska och nationella politiska partierna offentliggör sina nomineringar till posten som kommissionsordförande och kandidatens program i samband med valet till Europaparlamentet kommer detta att konkretisera och synliggöra sambandet mellan EU-medborgarnas röst på en kandidat till Europaparlamentet och den kandidat till posten som kommissionsordförande som stöds av det parti som kandidaten till Europaparlamentet tillhör.

²¹ I artikel 17.7 i EU-fördraget anges följande: ”Med hänsyn till valen till Europaparlamentet och efter lämpligt samråd ska Europeiska rådet med kvalificerad majoritet föreslå Europaparlamentet en kandidat till befattningen som kommissionens ordförande. Denna kandidat ska väljas av Europaparlamentet med en majoritet av dess ledamöter.” I förklaring nr 11 till artikel 17.6 och 17.7 i fördraget om Europeiska unionen anges att Europaparlamentet och Europeiska rådet har gemensamt ansvar för att den process som leder fram till valet av Europeiska kommissionens ordförande förlöper smidigt och ges anvisningar om de nödvändiga samråden i detta sammanhang.

²² Se fotnot 21.

²³ Eurobarometerundersökning EB/EP 77.4 av den 20 augusti 2012, citerad ovan.

²⁴ Europaparlamentets resolution av den 22 november 2012 om valet till Europaparlamentet 2014 (2012/2829 (RSP)).

²⁵ COM(2012) 777 final, s. 2.

Detta skulle bidra till att EU-medborgarna bättre förstår vilken kandidat till posten som kommissionsordförande som de i slutändan stödjer genom sin röst. Det skulle öka kommissionsordförandens legitimitet och mer allmänt den demokratiska legitimiteten i hela EU:s beslutsprocess. Det skulle också kunna bidra till att öka deltagandet i valet till Europaparlamentet och stärka sambandet mellan valet av medborgarnas företrädare och urvalet och valet av chefen för EU:s verkställande organ. När valet till Förenta staternas kongress äger rum samma år som presidentvalet är valdeltagandet högre än i mitten av presidentens mandatperiod, då endast cirka 40 % av väljarna går till valurnorna.

Sändningar med politiska budskap gör det möjligt för väljarna att göra välgrundade val. De nationella politiska partierna bör använda denna metod för att tillhandahålla information om sina kandidater och program i en miljö som främjar mediemångfald och en öppen demokratisk debatt, enligt artikel 11 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

4. SE TILL ATT VALET TILL EUROPAPARLAMENTET GENOMFÖRS PÅ ETT ÄNNU MER EFFEKTIVT SÄTT OCH SAMTIDIGT MINSKA DEN ADMINISTRATIVA BÖRDAN FÖR MEDLEMSSTATERNA

Enligt EU-lagstiftningen har EU-medborgare, som bor i en annan medlemsstat än sin egen, rätt att rösta och kandidera i val till Europaparlamentet på samma villkor som medborgarna i den staten²⁶.

För att garantera Europaparlamentsvalets legitimitet föreskrivs i direktiv 93/109/EG förfaranden som innebär att EU-medborgarna inte kan rösta eller kandidera i både ursprungsmedlemsstaten och bosättningslandet i samma val²⁷.

I kommissionens rapport om valet till Europaparlamentet 2009²⁸ konstaterades problem i hur dessa förfaranden fungerar. Dessa förfaranden kan ofta leda till en alltför stor börda för de nationella förvaltningarna som inte står i proportion till det problem som dubbel röstning och dubbla kandidaturer faktiskt innebär, något som också anges i rapporten om EU-medborgarskapet 2010²⁹. Kommissionen har därför aviserat sin avsikt att förbättra dessa förfaranden (åtgärd 19 i rapporten om EU-medborgarskapet 2010).

På grundval av samråd med vaxperter från medlemsstaterna har kommissionen utarbetat rekommendationer till de nationella valmyndigheterna när det gäller olika aspekter av mekanismen för att förhindra dubbel röstning. Rekommendationerna innebär att mekanismen förenklas och blir effektivare när det gäller att förebygga missbruk.

I de rekommendationer som antas tillsammans med detta meddelande uppmanas medlemsstaterna särskilt att

- inrätta en enda kontaktmyndighet i varje medlemsstat för ett smidigare uppgiftsutbyte med andra medlemsstater,

²⁶ Artikel 22.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och direktiv 93/109/EG av den 6 december 1993 om fastställande av närmare bestämmelser för rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare (EGT L 329, 30.12.1993, s. 34).

²⁷ Mekanismen består av ett utbyte av uppgifter mellan medlemsstaterna om EU-medborgare som har registrerat sig för att rösta eller kandidera i bosättningsstaten. På grundval av uppgifter från bosättningsstaten måste ursprungsmedlemsstaten stryka de berörda medborgarna från sina röstlängder (eller på annat sätt hindra dem från att avge sina röster eller kandidera).

²⁸ KOM(2010) 605 slutlig.

²⁹ KOM(2010) 603 slutlig.

- ta hänsyn till medlemsstaternas olika valperioder vid uppgiftsutbytet,
- tillhandahålla ytterligare personuppgifter som kan krävas för effektivare identifiering av EU-medborgare som är upptagna i röstlängden i bosättningsstaten.

Dessa rekommendationer, som utfärdas i god tid före nästa val till Europaparlamentet, kan därför bidra till att avsevärt förbättra den mekanism som syftar till att förhindra missbruk genom att göra den mer effektiv och minska den administrativa bördan.

5. UNDANRÖJA HINDREN FÖR EU-MEDBORGARNAS RÖSTRÄTT OCH GARANTERA RESPEKTEN FÖR EU:S GEMENSAMMA PRINCIPER

5.1. Se till att EU-medborgare som är bosatta i en annan medlemsstat än sin egen kan utöva sina valrättigheter

I rapporten om EU-medborgarskapet 2010³⁰ betonade kommissionen vikten av att det i hela EU garanteras att EU-medborgare som är bosatta i en annan medlemsstat än sin egen kan utöva sin rösträtt (åtgärd 18).

Kommissionen konstaterade att vissa medlemsstater kräver att EU-medborgare från andra medlemsstater ska uppfylla villkor för registrering av väljare som går utöver de som anges i direktiv 93/109/EG rörande rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet. Exempel på sådana ytterligare villkor är innehav av en nationell ID-handling och en skyldighet att förnya registreringen inför varje nytt Europaparlamentsval. Kommissionen konstaterade också att det förefaller att vissa medlemsstater inte på ett tillfredsställande sätt upplyser EU-medborgare från andra medlemsstater om deras rätt att delta i valet till Europaparlamentet.

Som en uppföljning av rapporten om EU-medborgarskapet 2010 förde kommissionen en dialog med de berörda medlemsstaterna för att se till att EU-medborgare som är bosatta i en annan medlemsstat än sin egen kan delta i valet till Europaparlamentet på samma villkor som landets medborgare, i enlighet med EU-lagstiftningen.

Som ett resultat av denna dialog har ett antal medlemsstater ändrat sin lagstiftning eller tillkännagett vissa ändringar som syftar till att anpassa den nationella lagstiftningen till kraven i EU-lagstiftningen³¹. Kommissionen har inlett kontakter med dessa medlemsstater för att garantera att EU-medborgarna kan utöva sina valrättigheter fullt ut i hela EU, bl.a. genom att vid behov inleda överträdelseförfaranden enligt artikel 258 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

5.2. Garantera respekten för de gemensamma principerna i valen till Europaparlamentet

När Europaparlamentsvalen organiseras måste alla medlemsstater respektera vissa gemensamma principer, nämligen att valen ska vara fria och hemliga samt ha formen av direkta allmänna val³². Dessa principer som fastställs i EU-lagstiftningen omfattar bland annat ett förbud mot offentliggörande av resultaten i en medlemsstat innan röstningen har avslutats i

³⁰ KOM(2010) 603 final.

³¹ Cypern, Polen och Rumänien har antagit ny lagstiftning. Tjeckien, Ungern, Litauen, Slovakien och Slovenien har tillkännagett ändringar av sin lagstiftning som förväntas träda i kraft i god tid före 2014 års val till Europaparlamentet. Bulgarien och Malta har nyligen antagit nya lagar som för närvarande är under granskning. Estland och Lettland har gett tillfredsställande förklaringar när det gäller hur deras lagstiftning rättar sig efter EU-lagstiftningen.

³² De gemensamma principerna fastställs i akten från 1976 om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet, som utgör en bilaga till beslut 76/787/EKSG, EEG, Euratom av den 20 september 1976 och senast ändrades genom rådets beslut 2002/772/EG, Euratom (EGT L 283, 21.10.2002, s. 1).

alla medlemsstater. Syftet är att undvika att väljarna i EU påverkas av resultaten i medlemsstater där röstningen redan har avslutats, och därmed att skydda en central aspekt av principen om fria val.

Såsom aviserades i åtgärd 17 i rapporten om EU-medborgarskapet 2010 har kommissionen vidtagit åtgärder för att se till att denna demokratisk princip efterlevs i hela EU vid nästa val till Europaparlamentet. Till följd av detta har medlemsstaterna vidtagit de åtgärder som krävs för att lösa de konstaterade problemen³³.

Kommissionen kommer att noggrant övervaka genomförandet av åtgärderna i 2014 års val till Europaparlamentet för att se till att de är tillräckliga och att det officiella offentliggörandet av valresultaten sker i full överensstämmelse med denna grundläggande demokratiska princip.

5.3. Beviljande av undantag enligt artikel 22.2 i EUF-fördraget

Artikel 22.2 i EUF-fördraget föreskriver att EU-medborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare ska ha rätt att delta i val till Europaparlamentet på samma villkor som medborgarna i den medlemsstaten. Enligt artikeln är det också möjligt att göra undantag från denna regel, om detta är motiverat med hänsyn till en särskild situation för en medlemsstat.

Ett sådant undantag anges i detalj i artikel 14.1 i direktiv 93/109/EG. Enligt denna artikel får medlemsstaterna kräva att både väljare och kandidater ska ha varit bosatta en viss tid i landet om andelen invånare som uppfyller ålderskravet för rösträtt och som är medborgare i andra medlemsstater överstiger 20 % av väljarkåren.

Luxemburg är den enda medlemsstat som omfattas av undantaget. Landet har använt sig av detta undantag i tidigare val genom att begränsa rätten att rösta och kandidera till EU-medborgare från andra medlemsstater som har haft sin hemvist i Luxemburg och varit bosatta där i minst två respektive fem år före registreringen.

Enligt den information som Luxemburg lämnade till kommissionen den 31 augusti 2012 är 383 485 EU-medborgare som uppfyller ålderskravet för rösträtt bosatta i Luxemburg, varav 151 126 är utlänningar. Därav följer att andelen utländska medborgare som uppfyller ålderskravet är 39,41 %, vilket är högre än tröskelvärdet 20 %. Det förefaller därför som om de skäl som motiverar ett undantag enligt artikel 22.2 i EUF-fördraget fortfarande är giltiga.

6. FÅ FLER EU-MEDBORGARE SOM ÄR BOSATTA I EN ANNAN MEDLEMSSTAT ÄN SIN EGEN ATT KANDIDERA I VALEN TILL EUROPAPARLAMENTET: ÄNDRING AV DIREKTIV 93/109/EG

En av de orsaker till det låga deltagandet i Europaparlamentsvalen som nämndes i kommissionens rapport om valet till Europaparlamentet 2009 var att endast ett litet antal EU-medborgare som är bosatta i en annan medlemsstat än sin egen utnyttjar sin rätt att kandidera. År 2009 kandiderade bara 81 EU-medborgare som var bosatta i en annan medlemsstat.

Kommissionen konstaterade att EU-medborgare som vill kandidera i val till Europaparlamentet i en medlemsstat som de har flyttat till måste genomgå dyra och betungande administrativa förfaranden. I rapporten om EU-medborgarskapet 2010 tillkännagav den att den skulle återuppta förhandlingarna om en ändring av direktiv 93/109/EG för att förenkla de nuvarande förfarandena för EU-medborgare som vill kandidera, samtidigt som Europaparlamentsvalens legitimitet bevaras.

³³ Nederländerna har utfärdat instruktioner om detta till de kommunala myndigheterna.

Efter det att kommissionen återupptagit förhandlingarna antog rådet den 20 december 2012 direktiv 2013/1/EU³⁴ om ändring av direktiv 93/109/EG, där det bland annat föreskrivs att kandidater inte längre måste styrka att de inte har fråntagits sina valrättigheter i sin hemmedlemsstat. I stället måste de göra en formell förklaring i detta hänseende, som ska kontrolleras av valmyndigheterna i den medlemsstat där de är bosatta. Detta förenklade förfarande kommer att tillämpas i 2014 års val till Europaparlamentet.

7. SLUTSATS

År 2013 är Europaåret för medborgarna. Det infaller tjugo år efter att EU-medborgarskapet infördes genom Maastrichtfördraget. Ett stort antal evenemang, konferenser och offentliga debatter anordnas runtom i Europa på unionsnivå samt nationell, regional och lokal nivå. Dessa evenemang syftar till att öka EU-medborgarnas medvetenhet om sina rättigheter enligt EU-lagstiftningen, också deras rätt att medverka i unionens demokratiska liv, och till att uppmuntra deras aktiva medverkan i samhällliga forum om EU:s politik och frågor som rör EU.

Europaåret för medborgarna är ett lägligt tillfälle först och främst att lyssna till EU-medborgarnas farhågor, men också att öka medvetenheten om hur EU:s politik konkret påverkar deras liv, understryka betydelsen av deras bidrag när det gäller att forma EU samt föra en dialog med dem i politiska debatter om EU-frågor. Europaåret för medborgarna är en möjlighet för EU-medborgarna att göra sina röster hörda. Det bästa tillfället ges dock i valet till Europaparlamentet.

Inför valet till Europaparlamentet 2014 anser kommissionen att

- väljarna bör informeras om kopplingen mellan de nationella partierna och de europeiska politiska partierna före och under Europaparlamentsvalet,
- medlemsstaterna bör komma överens om en gemensam dag för Europaparlamentsvalet med vallokaler som stänger vid samma tidpunkt,
- varje europeiskt politiskt parti bör utse en kandidat till posten som Europeiska kommissionens ordförande,
- de nationella partierna bör se till att deras sändningar med politiska budskap inför Europaparlamentsvalet informerar medborgarna om den kandidat som de vill se som Europeiska kommissionens ordförande och kandidatens program.

Kommissionen anser att dessa praktiska rekommendationer, som är innovativa men ingen revolution, kan genomföras i tid inför valet till Europaparlamentet 2014. De kommer att bidra till att sätta igång en europeisk debatt och skapa ett samlat europeiskt offentligt rum. De kommer att bidra till att EU blir en central fråga i debatterna i EU:s alla medlemsstater. På så sätt skapas en plattform för nästa steg i den europeiska integrationen.

³⁴ EUT L 26, 26.1.2013, s. 28.